

Køligt forår og overblik giver mere græs til køer i store besætninger

Der kan spares foderomkostninger i afgræsningsperioden ved at bruge tid på planlægning, opsætning af hegn og at skifte mellem et større antal folde

AFGRÆSNING

AF KAJ LUND SØRENSEN

Et køligt forår samt en gennemtænkt plan for afgræsning har gjort, at de hos familien Søgaard ved Stoholm i år ikke har haft problemer med at have græs nok til deres 410 økologiske jerseykøer. Ja, faktisk oplever de det hos Søgaards som en fordel, at græsset har vokset langsomt i forsommeren, idet det er gået bedre end forventet med afgræsningen i år. Græsset voksede alt for langsomt, men i og med at det var starten på sæsonen, og der var folde nok at vælge imellem, fungerede det ok. Ydelsen har været stabil, og i perioder endda noget højere end sidste år.

Ny fold hver dag

På Nygaard har Carina og Svend Otto Søgaard i mange år praktiseret storfoldsafgræsning, men i år har sønnen Thomas Søgaard sat en anden metode i værk.

- Køerne har været gode til at holde mælken. Ved sidste kontrol var de stadig 1,1 kg over målet, siger Thomas Søgaard, som styrer afgræsningen på bedriften.

Han forklarer det med, at de fra starten fik lagt en plan for inddeling af foldene i passende stykker, sat hegn og trukket vand til vandkar på foldene.

De 410 køer æder 25 procent mere end sidste år, og græsudbyttet er også højere, vurderer Thomas Søgaard, Stoholm, som er godt tilfreds med de 31 folde, han har lavet. I midten står Svend Otto Søgaard. Til højre kvægbrugskonsulent Iben Alber Christiansen. Foto: Kaj Lund Sørensen

Han har lavet 31 folde, så køerne får en ny fold næsten hver dag.

Så vidt muligt er planen blevet fulgt – dog med nogle udfordrende regnvejrskdage undervejs.

Æder 25 procent mere

Der er blevet afpudsset efter behov på kløvergræsset efter, at køerne har været der. Her har kunsten været at få det gjort med det samme – og til en passende højde – i år har det fungeret bedst med en stubhøjde på 5 cm pga. det fugtige kolde vejr.

- Den konsekvente afpudsning betyder, at der hele tiden er en god græskvalitet for køerne at vende tilbage til, siger kvægbrugskonsulent i Økologisk Landsforening, Iben Alber Christiansen.

Målet er, at køerne optager 5-6 kg ts i marken, men i denne sommer har de ligget på 6,5-7 kg ts, hvilket er en hel del for jerseykøer.

- De æder 25 procent mere end sidste år, siger Thomas Søgaard.

Han vurderer også, at der i år hentes 1500-2000 FE pr. ha mere end sidste år i afgræsningsmarkerne.

Tre hold malkende køer på græs

Der køres med tre afgræsningshold hos Søgaards – et højtydende hold, et lavtydende hold, samt 1. kalvskøerne i et hold. Erfaringer fra forrige år viser, at 1. kalvskøernes græsoptag er minimalt – de tager toppene af græsset, men de ældre lavtydende køer er eminente til

at få 'ryddet op'. Således blev det i april besluttet at forsøge at lukke de to hold på de samme folde – lavtydende efter 1.kalvskøer. På den måde har det vist sig, at græsmarkerne udnyttes optimalt, og flytningen af holdene bliver mere enkel.

Glad for rug

Omkring midt i juni begyndte det at knibe med græsmængden til de højtydende køer. Det passede derfor rigtig fint, at den forårssåede rugmark på det tidspunkt var klar til første afgræsningsrunde. Således nåede kløvergræsset at vokse til igen, mens køerne nød at komme på den friske og velsmagende rug.

Thomas Søgaard var noget betænkelig ved proteinindholdet og en høj fordøjelighed i rugen, men de første friske græsprøver gav ikke anledning til bekymring. Et proteinindhold på 23 pct. var absolut passende til de højtydendes foderration.

Ændrede rutiner i juli

I slutningen af juli måned kom der en del vand, mens temperaturerne fortsat var lave. Køerne syntes ikke om det, og vænnede sig hurtig til at stå og hænge ved hegnet, eller i nogle tilfælde på drivvejen for at vente på at komme ind i stalden. Ikke optimalt når enhver fodertime tæller for en højtydende ko.

Indtil da var der blevet fodret efter morgenmalkningen, hvorefter køerne blev lukket på græs. I august

måned forsøges det omvendte. Nu lukkes køerne direkte ud efter morgenmalkning, og foderet tildeles om eftermiddagen i stedet. Det har virket – og med det samme gjort det mere attraktivt for køerne at finde foderet på græs i stedet for inde i stalden.

Har et godt overblik

Der er sået rug i en femtedel af afgræsningsarealet, og rugen vokser hurtigt nu, rajgræsset kommer med, og der skal i den næste tid være stor fokus på at styre længden med hyppig afgræsning og om nødvendigt afpudsning. Det betyder, at afgræsningsplanen ikke følges så slavisk lige nu. Der vurderes fra dag til dag og flyttes rundt alt efter, hvor der er det bedste græstilbud til køerne. Samtidig tages nogle foldstykker ud til slæt.

- Som i alt landmandsskab er erfaring og rettidig omhu alfa og omega i styring af afgræsning. Ikke to afgræsnings sæsoner forløber ens, pointerer Iben Alber Christiansen.

- Trods vejr og vind handler det hele sæsonen om at bevare overblikket og tænke fremad. Og det er de dygtige til på Nygaard, tilføjer konsulenten.

Mere græs i store besætninger

I 2015 og 2016 gennemfører Økologisk Landsforening et projekt, hvor formålet er at øge køernes græsoptagelse i store økologiske besætninger og samtidig undgå fald i mælkeydelsen i løbet af græsnings sæsonen. En af aktiviteterne er at udvikle og demonstrere et system med et øget antal folde og stribeafgræsning, som sikrer en ensartet og effektiv afgræsning i hele sæsonen.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Wrapphø reducerer mavesår

Tildeling af wrapphø ad libitum forbedrede mavesundheden hos slagtesvin statistisk sikkert. Andel grise med mavesårsindeks på 6-10 var 87 pct. i kontrolgruppen, hvorimod den var 22 pct. hos grise tildelt wrapphø ad libitum. Grise tildelt wrapphø havde en fast og grødagtig konsistens i maveindholdet samt fyldte eller halvfylde maver. 72 pct. af grisene i forsøgs-wrapgruppen havde mange wrapstrå i maven. Maveindholdet hos størstedelen af grisene i kontrolgruppen havde en vandig konsistens samt halvfylde maver eller maver fyldt med vand. Det fremgår af meddelelse nr. 1038 fra Videnscenter for Svineproduktion.

Genetisk mangfoldighed i gulrust øger risikoen

Forskere finder nu stor genetisk mangfoldighed i den svamp, der har været årsag til de senere års stigende angreb af sygdommen gulrust i hvede og tritcale i Europa. Det skyldes omfattende spredning af svampesporer med vinden fra Asien, skriver DCA på hjemmesiden.

Den globale hvedeproduktion er imidlertid under konstant pres fra den smitomme smitsomme svampesygdom. Omfattende epidemier, som bliver stadigt mere alvorlige og hyppige, truer fødevarerforsyningen ikke mindst i ulande.

Nu har forskere lokaliseret centret for mangfoldighed for gulrustsvampen til Himalaya-området. Samtidig har man fundet, at de nye varianter af gulrust, som er fundet over store dele af Europa siden 2011, stammer herfra. Gulrustsvampen er genetisk meget forskelligartet i Himalaya, hvor den kan inficere hvede, byg og vilde græsser, såvel som berberis, der er den seksuelle mellemvært for svampen.

Flere bælgplanter betyder ikke mere lattergas

Efter- og mellemafgrøder med bælgplanter kan erstatte en del af husdyrgødning anvendt i økologiske sædskeer, uden at udledningen af lattergas øges væsentligt. Det viser resultater fra forskningsprojekterne HighCrop og Legume Futures. Bælgssædsbaserede efterafgrøder akkumulerede væsentligt mere kvælstof end afgrøder uden bælgssæd, og mere end halvdelen af kvælstoffet syntes at stamme fra biologiske N-fiksering. Laboratorieundersøgelser viste en risiko for forhøjede lattergasemissioner fra resterne af bælgplanter, men i praksis var der ingen stigning i emissionen fra de bælgssædsbaserede efterafgrøder.